

EEN MALACOLOGISCHE LETTERKUNDIGE

door

Ad. Hovestadt

In het afgelopen nummer van het CB (288, pag. 12) haalt G.J. Boekschoten een stukje aan uit *Die Zeit*, waarin vermeld wordt dat op de antiquarenmarkt te Brunswijk een boek van Edgar Allan Poe werd aangeboden voor 2800 DM. Het gaat om: "Conchologist's First Book: or a system of testaceous malacology, arranged expressly for the use of schools, in which the animals, according to Cuvier, are given with the shells, a great number of new species added, and the whole brought up, as accurately as possible, to the present condition of science". Voorwaar: men hield niet van korte titels in die tijd.

Het toeval wil dat ik net het nieuwe boek van Stephen Jay Gould aan het lezen was: *Dinosaur in a haystack*. Hoofdstuk 14 gaat over bovengenoemd boek van Poe en Gould gaat hier uitgebreid in op de ontstaansgeschiedenis van dit in het oeuvre van Poe zeer bijzondere werk. Er is namelijk niets dat enige aanleiding geeft om te denken dat Poe ook maar in de verste verte een malacoloog was. Hij heeft het uit pure financiële nood geschreven en moet er volgens Gould 50 US\$ voor gekregen hebben. Poe heeft dan alleen het voorwoord zelf geschreven, terwijl de rest grotendeels van de hand van Thomas Wyatt kwam. Deze had in 1838 een boek gepubliceerd onder de titel: *A manual of conchology, according to the system laid down by Lamarck, with the late improvements by the Blainville*. Dit was destijds een duur werk, 8 US\$, en verkocht nauwelijks. Wyatt wilde iets op de markt brengen dat hij tijdens lezingen aan het publiek kon verkopen. Een nieuw en veel goedkoper werk zou de verkopen van zijn andere boek alleen maar moeizamer maken en hem bovendien in conflict brengen met zijn uitgever. Derhalve zou hij besloten hebben om Poe als 'auteur' te vragen. Een andere reden was dat Poe zeer goed de Franse taal beheerste en derhalve in staat was de relevante passages uit het werk van Cuvier te vertalen. Aan Cuvier werden namelijk vooral de beschrijvingen van de weke delen ontleend.

Zo is een boek tot stand gekomen, dat misschien wel plagiaat op plagiaat stapelde. Wyatt liet Poe zijn eerste (dure) boek min of meer overschrijven. Dit boek was weer een collatie van een tweetal oudere werken en wel: de Blainville's *Manuel de Malacologie et de Conchyliologie* (1825-1827) en Brown's: *The conchologist's text-book, embracing the arrangement of Lamarck and Linnaeus, with a glossary of technical terms* (1833). Deze piraterij was allemaal mogelijk omdat in de Verenigde Staten het Europese copyright niet gold. Poe's boek beleefde drie drukken: 1839, 1840 en 1845, terwijl zijn literair werk tijdens zijn leven geen enkele herdruk kreeg. Het voorzag dus in een behoefte.

Destijds kostte het werkje van Poe 1,75 US\$ en nu op de markt in Brunswijk 2500 DM. Onlangs bezorgde de post een catalogus van een boekhandelaar uit Bologna en hierin wordt de eerste druk van Poe's boek aangeboden voor 6.500.000 Lire. Haast U !

Literatuur

- Gould, S.J., 1995. *Dinosaur in a haystack. Reflections in natural history - Harmony Books, New York: 173-186.*
 Johnson, R.I., 1974. *Thomas Wyatt and Edgar Allan Poe, a pair of conchological plagiarists - Occasional Papers on Mollusks (Harvard) 4:50-51.*
 Dance, S.P., 1986. *A history of shell collecting. E.J. Brill & dr. W. Backhuys, Leiden: 143-144.*